

Робоча програма вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої освіти» для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-науковими програмами «Медицина», «Стоматологія», «Педіатрія», «Громадське здоров'я», «Біологія» «50» 11 2022 р. – 11 с.

Розробник – к.пед.н., доцент, доцент ЗВО кафедри українознавства і гуманітарної підготовки Шевченко О. М.

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри українознавства і гуманітарної підготовки

Протокол від "30" листопада 2022 р. № 4

Завідувач кафедри

(підпис)

П.О. Мещенко
(ініціали та прізвище)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Університету

Протокол № 3 від 30 листопада 2022 року

Учений секретар

(підпис)

(доц. Філатова В. Л.)
(прізвище та ініціали)

Вступ

Дисципліна «Педагогіка і психології вищої освіти» спрямована на формування у здобувачів цілісного й системного розуміння психолого-педагогічних проблем становлення особистості та професійної підготовки студентів в умовах вищого закладу освіти; пізнання психологічних закономірностей і умов ефективності процесу професійної освіти у вищій школі; забезпечення засвоєння теоретичних основ організації освітнього процесу у вищому закладі освіти та наукових основ управління вищою школою.

Зміст дисципліни «Педагогіка та психологія вищої освіти» передбачає ознайомлення аспірантів з сучасною системою вищої освіти, опанування різними формами та методами організації навчального та виховного процесів у вищих закладах освіти IV рівня акредитації, виховання особистісних якостей майбутнього викладача вищої школи, прагнення постійно займатися самовихованням та забезпечують цілісний комплексний підхід у засвоєнні аспірантами програмних знань із цього предмету. Навчальна дисципліна передбачає ознайомлення аспірантів з раціональним поєднанням теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці.

Форма підсумкового контролю – залік.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес навчання та виховання студентів закладу вищої освіти, формування особистості фахівця вищої кваліфікації в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні.

Місце дисципліни (в структурно-логічній схемі підготовки фахівців відповідного напрямку): «Медична психологія», «Психологія спілкування», «Соціальна психологія», «Вікова та педагогічна психологія», «Основи психології. Основи педагогіки».

Розподіл змісту освітньо-наукових програм підготовки доктора філософії за циклами наведено нижче.

- Дисципліни підготовки в аспірантурі:
- I. Цикл оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями:
  - 1. Історія та філософія науки;
  - 2. Біоетика;
  - 3. Біоінформатика;
  - 4. Психологія спілкування;
  - 5. Психологія та педагогіка вищої школи;
  - 6. Теорія пізнання у біомедицині;
- II. Іноземна мова:
  - 1. Англійська мова (прогресивний рівень);
  - 2. Курс англійської / німецької мови наукового спілкування.
- III. Цикл набуття універсальних навичок дослідника:

- 1. Методологія наукового і патентного пошуку;
- 2. Медична статистика;
- 3. Клінічна імунологія;
- 4. Клінічна епідеміологія;
- 5. Молекулярна біологія;
- 6. Курс академічної доброчесності.
- IV. Спеціальність:
- 1. Трансляційна медицина / Інтегративна стоматологія / Інтегративна педіатрія / Інтегративна біологія / Громадське здоров'я;
- 2. Спецпредмет).

Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: *розкрити* закономірності розвитку освіти, процесу навчання і виховання студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; *розглянути* специфіку науково-педагогічної діяльності викладача; *сприяти* формуванню загальної психологічної культури та компетентності фахівців за третім рівнем вищої освіти, їх готовності до кваліфікованого професійно-педагогічного спілкування зі студентами; *розвивати* психологічну спостережливість, гнучкість мислення, творчий підхід до розв'язання конкретних психолого-педагогічних, професійних ситуацій; *виховувати* професійно значущі якості особистості; вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- забезпечення розуміння цілісного процесу становлення і розвитку системи вищої освіти в Україні;
- обґрунтування сучасних тенденцій розвитку вищої школи в контексті творення Європейського регіону вищої освіти, її інтернаціоналізації;
- забезпечення і удосконалення основних фахових компетенцій; розуміння положень, принципів організації навчального і виховного процесів у вищій школі, толерантності й суб'єкт-суб'єктних відносин;
- усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та шляхів її опанування, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення;
- опанування знаннями про психологічні особливості студентського періоду життя людини;
- вивчення психологічних аспектів навчання і виховання студентської молоді.

Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна (ОК)

Дисципліна забезпечує набуття здобувачами наступних компетентностей компетентностей:

загальних:

ЗК4 - вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та

експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому;

фахових:

ФК6 - знати: індивідуально-психологічні відмінності особистості за їхніми проявами у діяльності та спілкуванні. вміти: Тракувати визначення спілкування, діяльності, суспільних відносин. Диференціювати когнітивний, афективний, контактний аспекти спілкування. Аналізувати засоби спілкування. Диференціювати поняття міжособистісне спілкування, рольове спілкування, соціальна позиція, соціальний статус, ритуальне спілкування, імперативне спілкування. Тракувати функції спілкування. Пояснювати значення спілкування як людської потреби: афіліація, соціальна підтримка, самотність, емоційна ізоляція, атракція. Пояснювати зворотний зв'язок при спілкуванні. Визначати види спілкування та його функції. Вирізняти поняття контакт, просторовий контакт, контакт зацікавленості.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

Дисципліна забезпечує набуття здобувачами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 8. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди. Організувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.

ПРН 9. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН 10. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики. Демонструвати академічну добросовісність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 1 кредит ЄКТС (30 годин), у т.ч.: лекції 10 год., практичні (семінарські) заняття 10 год., самостійна робота 10 год.

Дисципліна є вибірковою.

Програма навчальної дисципліни
Модуль 1. Педагогіка і психологія вищої освіти

Тема 1. Педагогіка і психологія вищої школи: предмет, завдання, методи.

Тема 2. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності.

Тема 3. Психологічні особливості професійного становлення фахівців професій типу «людина-людина».

Тема 4. Особистість та група в педагогіці та психології вищої школи.

Тема 5. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ.

Тема 6. Педагогіка і психологія в системі наук про людину.

Тема 7. Особистісно-орієнтований освітній процес.

Тема 8. Психологічні та педагогічні проблеми навчальної діяльності.

Тема 9 Суб'єкти навчальної діяльності.

Тема 10. Навчально-педагогічна співпраця як сучасна тенденція в освіті.

Структура навчальної дисципліни

Зміст змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усьо-го	у тому числі			
		Лекції	Семінари	Практичні	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Педагогіка і психологія вищої освіти					
Тема 1. Педагогіка і психологія вищої школи: предмет, завдання, методи.	2	2			
Тема 2. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності.	2	2			
Тема 3. Психологічні особливості професійного становлення фахівців професій типу «людина-людина».	2	2			
Тема 4. Особистість та група в педагогіці та психології вищої школи.	2	2			
Тема 5. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ.	2	2			
Тема 6. Педагогіка і психологія в системі наук про людину.	4		2		2
Тема 7. Особистісно-орієнтований освітній процес.	4		2		2
Тема 8. Психологічні та педагогічні проблеми навчальної діяльності.	4		2		2
Тема 9 Суб'єкти навчальної діяльності.	4		2		2

Тема 10. Навчально-педагогічна співпраця як сучасна тенденція в освіті.	4		2		2
Разом за модулем	30	10	10		10
і т.д. згідно з робочою програмою	30	10	10		10

Теми лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. Педагогіка і психологія вищої освіти	
1	Тема 1. Педагогіка і психологія вищої школи: предмет, завдання, методи.	2
2	Тема 2. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності.	2
3	Тема 3. Психологічні особливості професійного становлення фахівців професій типу «людина-людина».	2
4	Тема 4. Особистість та група в педагогіці та психології вищої школи.	2
5	Тема 5. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ.	2
	Разом	10

Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. Педагогіка і психологія вищої освіти	
1	Тема 1. Педагогіка і психологія в системі наук про людину.	2
2	Тема 2. Особистісно-орієнтований освітній процес.	2
3	Тема 3. Психологічні та педагогічні проблеми навчальної діяльності.	2
4	Тема 4. Суб'єкти навчальної діяльності.	2
5	Тема 5. Навчально-педагогічна співпраця як сучасна тенденція в освіті.	2
	Разом	10

Рекомендована література

Базова:

1. Біляковська, О. О. (2018). Дидактика вищої школи [Текст] : навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 360 с.
2. Виноградова, В. Є., Юрченко, В. І. (2020). Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Ліра-К. 296 с
3. Вітвицька, С. С. (2019). Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К. : Центр навчальної літератури. 384 с.
4. Дичківська, І. М. (2020). Інноваційні педагогічні технології: підручник. К.: Академвидав. 304 с.
5. Інноваційні освітні технології : навчально-методичний посібник. Упорядник Л. М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с.
6. Мащенко, Н. І. (2018). Основи педагогіки і психології вищої школи: курс лекцій. Кременчук. 272 с.
7. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник / В. П. Головенкін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
8. Підкасистий, І. Ф. (2020). Педагогічні технології [Текст]: навч. Посібник. Х. : Колегіум. 224 с.
9. Подоляк, Л. Г., Юрченко, В. І. (2018). Психологія вищої школи: Практикум: Навч. посібник. К.: Каравела. 223 с.
10. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти. – Офіц. вид. К. : Парлам. Вид-во: Кабінет Міністрів України, 1996. 34 с. (Нормативний документ Кабінет Міністрів України. Постанова)
11. Туркот, Т. І. (2011). Психологія і педагогіка вищої школи в запитаннях і відповідях: Навчальний посібник. К.: Кондор. С. 145-162.
12. Туркот, Т. І., Коновал, О. А. (2013). Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: Олді-плюс. 466 с.

Допоміжна:

1. Булах, І. С. (2020). Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навч.-метод. Посіб. К. : НПУ. 114 с.
2. Ждан, В., Шилкіна, Л., & Беляєва, О. (2021). Навички клінічного спілкування у професійній діяльності лікаря. The Medical and Ecological Problems, 25(3-4), 18-23. <https://doi.org/10.31718/mer.2021.25.3-4.04>
3. Зайченко, І. В. (2016). Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник. К. : Ліра-К. 484 с.
4. Земба, А.Б. (2017). Проблема ефективного управління студентською Групою. Практична психологія та соціальна робота. №3. С. 42-48.
5. Інноваційні педагогічні технології у системі неперервної професійної освіти : монографія / За ред. С. С. Вітвицької. – Житомир : «Полісся», 2015. 368 с.
6. Каплінський, В. В. (2015). Методика викладання у вищій школі : навч. Посіб. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД». 224 с

7. Манцівода, А.В. (2018). Досягнення в Інтернеті і майбутнє інформаційного середовища української освіти. Інформаційні технології. 2018. № 1.
8. Мороз, О.Г. (2016). Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки. К.: НПУ. 206 с.
9. Стрельников, В. Ю. (2015). Сучасні технології навчання у вищій школі : навч.посіб. Полтава : ПУЕТ. 309 с.
10. Чепіль, М. М.(2012). Педагогічні технології : навч. Посіб. К. : Академвидав, 2012. 224 с.
11. Ahmady, S., Kallestrup, P., Sadoughi, M. M., Katibeh, M., Kalantarion, M., Amini, M., & Khajeali, N. (2021). "Distance learning strategies in medical education during COVID-19: A systematic review". Journal of education and health promotion, 10, 421. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_318_21
12. Morokhovets H.Y, Uvarkina O.V, Bieliaieva O.M, Lysanets Y.V, Senkevych H.A, Stetsenko S.A. development of motivation towards education in medical students. Wiad Lek. 2019;72(1):7-11. PMID: 30796853.
13. Morokhovets HY, Lysanets YV. Developing the professional competence of future doctors in the instructional setting of higher medical educational institutions. Wiad Lek. 2017;70(1):101-104. PMID: 28343203.
14. Lysanets, Y., Morokhovets, H., Ostrovska, L., & Purdenko, T. (2017). Methodological feasibility of test technologies in assessing medical students' proficiency. The Medical and Ecological Problems, 21(3-4), 55-58. Retrieved from <https://ecomед-journal.org/index.php/journal/article/view/92>
15. Hodges, C.B. (2008). "Self-efficacy in the context of online learning environments: A review of the literature and directions for research". Performance Improvement Quarterly. 20(3-4), 7-25.
16. Huynh, R. (2017). "The Role of E-Learning in Medical Education." Academic Medicine, Vol. 92, Issue 4, <https://doi:10.1097/ACM.0000000000001596>
17. Tayem, Y. I., Almarabheh, A. J., Abo Hamza, E., & Deifalla, A. (2022). Perceptions of Medical Students on Distance Learning During the COVID-19 Pandemic: A CrossSectional Study from Bahrain. Advances in medical education and practice, 13, 345-354. <https://doi.org/10.2147/AMEP.S357335>
18. Kaidashev, I., Morokhovets, H., Rodinkova, V., DuBuske, L., Bousquet, J. (2020). Assessment of Google Trends terms reporting allergies and the grass pollen season in Ukraine. World Allergy Organ J;13(10).
19. Morokhovets, H., Lysanets, Y., Bieliaieva, O., Stetsenko, S., & Shlykova, O. (2022). A study of the effectiveness of distance learning at a medical university in Ukraine. The Medical and Ecological Problems, 26(3-4), 34-39. <https://doi.org/10.31718/mep.2022.26.3-4.05>.
20. Лещенко, Т. О.; Жовнір, М. М.; Шевченко, О. М. Benefits of collaborative online learning (Ukrainian language as a foreign). Академічні студії. Серія «Педагогіка», 2022, 1: 42-50.
21. Лещенко, Т. О., Шевченко, О. М., & Жовнір, М. М. (2022). Можливості використання мобільних технологій у практиці викладання української мови як іноземної. Електронне наукове фахове видання "Відкрите освітнє е-

середовище сучасного університету”, (12), 90-102.
<https://doi.org/10.28925/2414-0325.2022.128>

22. Шевченко, О. М., Лещенко, Т. О. (2022). Проблема оцінювання успішності здобувачів вищої освіти. Modern science: innovations and prospects. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference. SSPG Publish, Stockholm, Sweden. P. 164–168. URL: <https://sci-conf.com.ua/xii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-science-innovations-and-prospects-21-23-08-2022-stokholm-shvetsiya-arhiv/>.

Інформаційні ресурси:

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dnpb.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Сайт «Вісник психології і педагогіки»: <http://www.psyh.kiev.ua>

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет та об’єкт педагогіки і психології вищої школи.
2. Місце педагогіки і психології вищої школи в системі педагогічних наук.
3. Організаційно-педагогічні основи діяльності вищого навчального закладу за Законом України “Про вищу освіту”.
4. Психологічні аспекти навчального процесу у закладах вищої освіти.
5. Підходи до організації навчального процесу у вищій школі, його структура.
6. Принципи навчання у вищій школі.
7. Особливості, моделі, структура змісту вищої освіти.
8. Вищий навчальний заклад як один з провідних факторів соціалізації студента як фахівця.
9. Формування у студентів розумових дій, спеціальних і загальних навчальних умінь.
10. Суперечливості та кризи студентського віку.
11. Сучасні технології навчання у вищій школі.
12. Педагогіка співробітництва та особистісно-орієнтована педагогіка у вищій школі.
13. Лекція – одна з провідних форм навчання у вищій школі. Види лекцій (класична, інтерактивна), їх структура, вимоги до проведення лекційних занять у порівнянні поглядів відомих учених-педагогів.
14. Типи семінарських та практичних занять, критерії аналізу їхньої організації.
15. Проектна форма навчання.
16. Методи навчання.

17. Використання інтерактивних форм і методів навчання, їх різновиди (практикум, тренінги, мистецько-ігрові форми навчання, методи наративу: розповіді, описи, автобіографічні, життєві історії, майстер-класи, педагогічне консультування).
18. Освітні інноваційні технології в системі вищої школи України.
19. Поняття «освітня інновація».
20. Сутність та особливості розвивального навчання студентів.
21. Застосування активних методів навчання у вищій школі.
22. Методи формування мисленнєвих дій студентів у єдності з іншими методами навчання.
23. Розвиток критичного та творчого мислення студентів.
24. Особливості та умови ефективної організації самостійної роботи студентів.
25. Система контролю в навчальному процесі вищої школи.
26. Педагогічна етика та такт викладача вищої школи.
27. Культура вербального і невербального спілкування викладача вищої школи.
28. Особливості педагогічних конфліктів у вищому закладі, шляхи їх розв'язання.
29. Умови та шляхи формування студентської команди, спільноти.
30. Особливості, методи та прийоми виховного впливу викладача вищої школи на поведінку, діяльність студентів.
31. Застосування методів науково-педагогічного дослідження у вищій школі.
32. Особливості інновацій у розвитку вищої освіти у розвинутих зарубіжних країнах.
33. Розвиток Я-концепції, самоосвіта та самовиховання студента, їх значення в професійному зростанні.
34. Сучасні проблеми, шляхи і засоби виховання студентської молоді.
35. Психологічні засади студентського самоврядування.
36. Психологія педагогічної комунікативної взаємодії викладача зі студентами.
37. Професійний розвиток викладача вищої школи України.
38. Функції викладача. Права та обов'язки викладача.
39. Принципи, форми організації моніторингу якості освіти.
40. Види і форми перевірки знань студентів у вищій школі.